

Ne potrebuje zimske zaščite

SVETILKE SO VISOKE, POKONČNO RASTOČE TRAJNICE ZA SENČNE LEGE VRTA. ODLIKUJEJO SE PO POZNOPOLETNEM IN JESENSKEM CVETENJU, LEPEM LISTJU IN ZANIMIVI OBLIKI RASTI. CVETOVNI NEKATERIH VRST MALO SMRDIJO, PRI DRUGIH PA ZAZNAMO PRAV PRIJETEN VONJ PO MEDU. SLEDNJE SO ZANIMIVE TUDI V SVEŽIH JESENSKIH ŠOPKIH, HKRATI PA NA VRTU PRIVABLJAJO ČEBELE. TO JE ŠE POSEBNO ZANIMIVO, SAJ SREDI JESENI NA VRTU CVETI LE MALO RASTLIN, KI BI ŠE PRIVABLJALE TE KORISTNE ŽUŽELKE.

Svetilke (*Cimicifuga*) so trajnice, ki brez posebne oskrbe dolgo lepo uspevajo na istem mestu. Iz močne korenine spomladi odženejo številna cvetna stebela z listi. Ti so močno narezljani in se razraščajo v močan šop. Stebla z

listi so zanimiva tudi v svežih šopkih. Šop listov zraste nekako do 80 cm visoko. Iz njega poleti odženejo visoka in vitka cvetna stebela, ki dosežejo celo do 150 cm v višino. Na koncu nosijo drobne zvezdaste cvetove, ki so beli, le redko rahlo rožnati, in še to le pri novejših sortah z vijoličasto rdečimi listi.

Svetilko sadimo v senco in polsenco. V naravi uspeva po vseh zmernih predelih severne poloble, kjer raste v gozdovih in na obronkih, v zavetju velikih dreves. Močno nacepljeni listi svetilk namreč ne prenesejo neposrednega in prevročega sonca. To bi jih poleti osmudilo in vsaj po robovih bi lahko postali rjavi. Če svetilke že sadimo na bolj sončne lege, izbiramo med sortami z zelenimi listi, ki jih je treba potem poleti zalivati.

1. AVGUSTA NA CVETLIČNI GREDI. TRAJNICE V OZADJU, KOT SO JETIČNIK, BODOGLAVEC IN RUDBEKIJA, SO ŽE V POLNEM RAZCVETU, KO SVETILKA V OSPREDJU ŠELE ZAČENJA ODPIRATI SVOJE DROBNE, V POKONČNA SOCVETJA NANIZANE CVETOVE.

2. SVETILKE CVETIJO JESENI, NEKATERE SORTE OZIROMA VRSTE ŠELE OKTOBRA. DROBNI CVETOVNI SO NANIZANI V DOLGA SOCVETJA, KI PRIVABLJAJO ČEBELE IN PRI NEKATERIH VRSTAH LEPO DIŠIJO PO MEDU.

3. SORTE Z RDEČKASTIMI LISTI, CIMICIFUGA SIMPLEX 'BRUNETTE', SE ODLIKUJEJO TUDI PO TEMNIH STEBLIH IN POPKIH. CVETOVNI SO VEČINOMA BELI, LE IZJEMOMA SO LAHKO MALO ROŽNATI.

4. SVETILKA NA SENČNI GREDI JE OKTOBRA V POLNEM RAZCVETU. DREVEŠA V OZADJU GREDE JI DAJEJO SENCO IN HLAD V VROČIH POLETNIH MESECIH. POLSENČNO RASTIŠČE IN VLAŽNA TLA SO NAJPRIMERNEJŠA ZA LEPO RAST TE TRAJNICE.

TRAJNICA MESECA: SVETILKA

5

5. SVETILKA S TEMNIMI LISTI, CIMICIFUGA SIMPLEX 'BRUNETTE', OB RASTLINJAKU V VRTNARIJI. AVGUSTA SO CVETOVİ ŠE ZAPRTI IN CVETNA STEBLA SO ŠE UPOGNJENA. POZNEJE, KO SE IZ POPKOV RAZVIJEJO CVETOVİ, SE ZRAVNAJO.

6. SVETILKA Z VIJOLIČASTO RDEČIMI LISTI, CIMICIFUGA SIMPLEX 'BRUNETTE', V DRUŽBI RUMENOLISTNEGA JAPONSKEGA JAVORJA – OBE RASTLINI LEPO USPEVATA V HLADNIH PREDELIH VRTA.

6

Zemlja naj bo vlažna in humozna. Ko posadimo sadiko iz lončka, se sprva razrašča počasneje in včasih potrebuje tudi do tri leta, da se lepo vraste in razraste, potem pa bo dolgo uspevala na istem mestu.

Svetilke so neobčutljive na mraz, tako da ne potrebujejo posebne zimske zaščite. Jeseni nadzemni deli propadejo in spomladi razmeroma zgodaj znova pokukajo iz zemlje. Mladi, komaj odganjajoči listi so še posebno lepi pri rdečelistnih sortah. Zaradi visoke rasti je na vetrovnih legah priporočljivo, da svetilkam spomladi nagemstimo oporo za pokončno rast. Drugje to ni potrebno, saj že same po sebi rastejo lepo pokončno.

Svetilke imajo ponavadi zelene liste. Poznamo pa vedno več sort s temnimi listi in tudi stebli, ki so še bolj zanimive. Prvo rdečelistno je leta 1970 predstavil nemški žlahtnitelj in vrtnar Ernst Pagels, ki je znan tudi po selekcioniranju okrasnih trav iz rodu *Miscanthus*, kitajskega trstikovca. Sorto je poimenoval zelo preprosto – 'Braunlaub', kar v prevodu pomeni rjavi list. V letih, ki so sledila, so odbrali še veliko drugih sejancev z vedno temnejšimi stebli in listi. Izjemno zanimive so sorte 'Brunette', 'James Compton' in 'Hillside Black Beauty', ki imajo vijoličasto črna stebila in liste. Pri teh so popki rožnati, cvetovi pa rožnato beli. Značilnost in prednost novih sort je tudi v tem, da v poletnih mesecih njihovi listi ne pozelenijo, kar se rado zgodi pri drugih rdečelistnih, kot je na primer 'Atropurpurea'. Pri slednji so listi spomladi, ko odženejo, temno rdeči, pozneje pa postanejo zeleni.

Svetilke sadimo na senčne grede, kjer so lepe v družbi preobjeda, rdečelistne konjske grive, jesenskih anemon, kirengešome, praproti in host.

**BESEDILO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR**